

"Onun meşum gururu, bütün enva-i şirkten necatına bir vesile olur." Nefsin kibri nasıl şirkten kurtarır?

"Evet, sahabelerin sülûk ettikleri tarzda, nefsin tezkiye ile baki kalması; Evliyanın ekserisinin sülûk ettikleri olan, bütün bütün ölümü ile neticelenmesinden daha çok sırr-ı hikmete muvafık geliyor. Evet nefsin cürsûmesinde şedid bir açlık, azîm bir ihtiyaç, acib bir zevk vardır. Eğer bu seciyelerinin mecraları hikmet-i hilkatına uygun tarzda tahavvül ederlerse, o zaman meselâ ondaki mezmum hırs, doymak bilmeyen bir iştiyaka inkılab eder... ve onun meş'um gururu, bütün enva-i şirkten necatına bir vesile olur. Ve ondaki kendi nefsinde ve zatına olan şedid muhabbet; Rabbine karşı zatî ve fitrî bir muhabbete tahavvül eder. Ve hakeza, tâ bütün seyyiatı hasenatlara inkılab edinceye kadar gider."(1)

Tarikat ve tasavvuf yolunda, nefsi bütün cihaz ve özellikleri ile öldürüp tamamen susturmak temel esastır. Oysa nefsin içine yerleştirilmiş birçok cihaz ve özellikler, Allah'ı tanıma noktasında çok değerli ölçüler ve dinamikler içermektedir.

Bu sebeple nefsi tamamen yok etmek yerine, nefsin kötüye gidebilecek olan özelliklerini tezkiye (*yüzünü hayra çevirmek*) etmek, marifetullah açısından hayati bir öneme sahiptir.

Sahabeler nefsi öldürmek yerine nefsi tezkiye ederek yani nefsin yüzünü hayra ve hakka çevirerek marifetullah ve şükrüllah noktasında inanılmaz makamlara çıkmışlar. **Bu yüzden en büyük bir veli en küçük bir sahabeye yetişemiyor.**

İnsanın mahiyeti birçok aza ve duygulardan mürekkeptir. Her bir aza ve duygunun gayesi ve vazifesi Allah'a ibadet etmek ve onun isim ve sıfatlarına ayna olmaktır. Bu yüzden insan, mahiyet ve fitrat olarak Allah'ın bütün isim ve sıfatlarına mahal ve aynadır. Biz bu aynaları iptal edersek, o noktada o isim ve sıfata ulaşmayı da beraberinde iptal etmiş oluruz ki, bu bir noksanlıktır. Bu yüzden Allah'a ve isimlerine noksan bir ayna olmamak için, mahiyetimizin bütün aza ve duygularını işlettirmemiz gerekir.

Nebiler ve sahabeler bütün mahiyeti ile Allah'a kul ve ayna olmuşlardır. Bu yüzden nefsinin öldüren evliyalar, bu noktadan da onların derecesine ulaşamıyorlar. Zira nefis de bir hassedir ki, Allah'ın birçok isim ve sıfatı onun ile bilinir ve anlaşılır.

Esas olan; nefis ve kuvvelerini iptal etmek ya da öldürmek olmayıp, yüzünü hakka ve ibadete çevirmektir. Yani şehvet kuvveti de nefsin bir hassesidir. Bu kuvve de bir çok nimetin ve hakikatin miyarıdır.

Mesela, insan bütün maddi ve manevi menfaatlerini bu duygu ile temin eder. İnsana nihayetsiz terakki yolunu yine bu duygu açar. Bu yüzden bu duygunun yüzünü Allah'a çevirip, hayırda hizmet ettirmek en güzel metottur. Hz. Peygamber (asm) ve sahabelerin yaptığı da budur. Onlar ulvi süfli bütün duygularını ve kuvvelerini Allah yolunda ve onun için işletip çalıştırmışlar. Böylece onların sayesinde erişilmesi zor makamları elde etmişler.

Hırsın yüzünü iştiyaka, nefsine olan muhabbeti ilahi aşka çeviren birisi, şükür ve muhabbetullah noktasında terakki ederken, hırsı ve muhabbeti tamamen iptal eden birisi de manen geri kalır. Nefsin seyyie olan durumlarını hasenata çevirmek, insanın manevi terakki ve tekemmülünde önemli bir ölçüdür. Bu durumda insanın bünyesinde bulunan meşum ve kötü sayılan gurur hastalığı maneviyatla terbiye edildiğinde, o gurur ile bütün kâinata hâkim olamayan mahlukata tenezzül etmemeye meyl edecektir. Böylece onlara ibadet etmeyen nefis, bütün şirklerden de kurtulmuş ve tam bir tevhide girmiş olacaktır.

1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, \(trc. Badıllı\).](#)